

jemníka, jenž by zakázanou úplatu byl dostal za postoupení bytu jinému nájemníkovi. Dřívější nájemník, ustoupiv za úplatu novému nájemníkovi, odstranil jen překážku nového nájmu, ale tento nový nájem nebyl uzavřen s dřívějším nájemníkem, nýbrž s pronajímatelem, a proto nemohl by nový nájemník vrátiti byt starému nájemníkovi přes hlavu pronajímatelovu. Podobně jest tomu i se třetím případem v §u 20 (2) zák. o ochraně nájemníků upraveným, totiž s nepřiměřenou odměnou za sprostředkování nájmu. Co by v tomto případě mělo býti sprostředkovateli za vrácení úplaty vráceno? Nejde tu tedy o jedinou a jednotnou smlouvu, nýbrž o smlouvy dvě, totiž o smlouvy odstupní nebo nájemní a smlouvu úplatovou, a jen tato smlouva jest zákonem zapovězena, kdežto odstupním nebo nájemním smlouvám zákon nepřekáží. Vždyť nájemník, který místnost jinému postupuje, zřejmě tím dává na jevo, že jí nepotřebuje. Tato zásada byla vyslovena již také v rozhodnutí čís. 4801 sb. n. s., které odvolací soud na podporu svého názoru uvedl. Právem tudíž odvolací soud zamítl žalobu dřívější nájemkyně na uznání jejího nájemního poměru a ponechání místností v nájmu.

Čís. 6691.

Pojišťovací smlouva.

Pro posouzení práv a závazků stran přicházejí v úvahu pojišťovací podmínky, obsažené v pojistce, již pojištěnec bez odporu přijal, nikoliv odchýlné podmínky pojišťovacího návrhu.

Ustanovení pojišťovacích podmínek, že, není-li pojištění ještě tři roky v platnosti a nebyla-li zapravena splatná premie v dodatečné třicetidenní lhůtě, zaniká tím pojištění úplně, nevztahuje se na případ, nebyla-li včas zaplácena p r v á premie.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1927, Rv I 1018/26.)

Článek 4. pojišťovacích podmínek žalující pojišťovny ustanovil, že, není-li pojištění ještě tři roky v platnosti a nebyla-li zapravena splatná premie v dodatečné 30tidenní lhůtě, zaniká tím pojištění úplně. Žalobě o zaplacení prvé pojistné premie p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl. D ů v o d y: Pokud se týče článku 4. pojišťovacích podmínek, vztahuje se tento článek na pozdější premie, nikoliv na první premie pojišťovací a předpokládá, že pojištění jest již v platnosti, že nastala již jeho účinnost. Z článku 2. týchž podmínek plyne však, že žalující společnost ručí z pojišťovací smlouvy teprve, když byla zapravena první celoroční premie v pojistce vyúčtovaná. To se však ještě nestalo a nenabylo tudíž pojištění dosud účinnosti, ovšem první premii, o kterou tu jde, jest žalovaný povinen zaplatiti na základě obsahu pojistky, kterou přijal. Článek 4. pojišťovacích podmínek není ustanovení povahy donucovací a také jím býti nemůže; neboť jde tu jen o obsah obligační smlouvy stanovený vůlí stran a o žádný právní předpis. Žalující strana byla tudíž i přes ustanovení článku 3. pojišťovacích podmínek oprávněna neuplatniti právní důsledky žalovanému nepříznivé, jež by nastaly po případě jeho prodlení s placením premie, a mohla mu tudíž s pla-

cením zažalované první premie posečkati, aniž žalovaný smí z nezaplacení první premie vyvozovati pro sebe zánik pojišťovací smlouvy a platebního závazku. Ustanovení §u 28 pojišťovacího řádu nenabylo dosud účinnosti a nabude účinnosti teprve dnem, který bude teprve určen, a rovněž tak jest tomu ohledně ustanovení §u 137 téhož pojišťovacího řádu. (Viz nařízení vlády republiky Československé ze dne 9. prosince 1919, čís. 652 sb. z. a n. § 1). O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil a dodal k důvodům prvního soudu: Doslov článku 4. pojišťovacích podmínek uvedený na pojistce čís. 2 orig. není úplně shodným se zněním článku 4. na návrhu na pojištění příl. lit. B, nýbrž odchyluje se poněkud od něho. Odvolatel přiznává však sám, že smysl je v obou případech týž. Článek ten je nadepsán: »Promeškání platební lhůty. Přerušeni a obnovení pojištění«. Právili se v něm, že, není-li pojištění ještě tři roky v platnosti, a nebyla-li zapravena splatná premie v dodatečné třicetidenní lhůtě, zaniká tím pojištění úplně, směruje ustanovení to zřejmě proti pojistníkovi a je smysl jeho ten, že obmeškalý pojistník ztrácí vůči společnosti nárok z pojištění, leč že by se zachoval ve smyslu druhé věty odstavce toho a vymohl si obnovení pojištění nezaplacením premie přerušeno. Ustanovení to nelze však vykládati v ten smysl, že by se pojistník, jenž se podáním návrhu na pojištění a přijetím a převzetím pojistky zavázal zaplatiti první premii, mohl sprostiti závazku prostě tím, že by ve lhůtě třicetidenní premii nezaplatil. Podle čl. 3 je pojistné platiti předem a měl žalovaný první premii s poplatky zaplatiti vlastně již před vydáním pojistky. Dovolávati se k výkladu čl. 4 pojišťovacích podmínek obdoby §§ 28 a 29 zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. není případné. Předpisy ty nenabýly dosud účinnosti, neplatí tedy dosud vůbec a nelze jich proto ani obdobně užití (§ 7 obč. zák. opakem).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, opírajícímu se o § 503 čís. 4 c. ř. s., nelze přiznati oprávnění. Především nutno zdůrazniti, že pro posouzení práv a závazků stran přicházejí v úvahu podmínky pojišťovací, obsažené v pojistce, nikoli podmínky návrhu na pojištění, neboť ony liší se od těchto. Návrh byl tedy pojišťovnou přijat za jiných podmínek, než pojištěnec navrhoval, tento pak, převzav pojistku bez odporu, dal na jevo souhlas se změněnými podmínkami. (Čl. 322, 278, 279 obch. zák.). Odvolací soud vložil správně ustanovení čl. 4 a) pojišťovacích podmínek. Dovolatel sám drží se úzkostlivě jenom některých slov první věty tohoto článku, pomíjeje jich souvislost s jinými ustanoveními podmínek a jiná slova téhož článku. Článek 2. podmínek stanoví povšechně následek nezaplacení prvního celoročního pojistného, totiž odklad závazku společnosti ze smlouvy do zaplacení pojistného, nebo neplatnost smlouvy, není-li v době zaplacení pojištěný již na živu. Článek 3. v prvním odstavci stanoví čas a splatnost pojistného a jeho poshovění. V druhém odstavci poskytuje k zaplacení »každého celoročního pojistného, splatného po převzetí a vyplacení pojistky« lhůtu třicetidenní, jak je uvedeno v pojistce. V člán-

ku 4. jedná se o následcích promeškání platební lhůty, o přerušení pojištění pro nezaplacení pojistného a o obnově pojištění. Ustanovuje se tu, že, nebylo-li pojistné splatné před uplynutím prvních tří let pojistných v třicetidenní lhůtě platební zapraveno, zaniká tím pojištění beze všeho a úplně, a dále se stanoví podmínky obnovy pojištění. Ze souvislosti oněch článků vychází, že se článek 4. nevztahuje na placení prvního celoročního pojistného, ježto o následcích neplacení tohoto pojistného jednak pojednal již článek 2., jednak ve článku 4. výslovně se vytyčuje nezaplacení v třicetidenní lhůtě, jež je stanovena ve článku 3 pouze pro pojistné a lhůty pojistného, splatné po převzetí a vyplacení pojistky, tedy nikoliv pro první splátku. Proto již sám slovní výklad a logická souvislost vět svědčí pro názor odvolacího soudu a proti názoru dovolatelovu, který sám smluvní závaznost podmínek uznává, odvolává se na ně. Témuž výkladu svědčí i doslov návrhu na pojištění, jehož podmínky, jak již uvedeno, přímo sice neplatí, ale jichž zajisté lze použít k výkladu smlouvy. Tyto přes odchylný doslov v podstatě obsahují totéž ustanovení v čl. 4 a) tím, že stanoví, že následky tam zmíněné nastanou pro nezaplacení premie v dodatečné třicetidenní lhůtě, a tato jest poskytnuta dle čl. 3 návrhu jen pro další premie. Ale při výkladu smluv nelze lpěti pouze na slově, nýbrž dlužno přihlédnouti k úmyslu stran, t. j. k účelu sledovanému sporným ustanovením a k pravidlům poctivého styku právního (§ 914 obč. zák.). Účelem smluvních ustanovení pojišťovacích podmínek zajisté není, by pevně sjednaná smlouva pojišťovací zůstala závislou na vůli pojištěného, který by se závazku mohl vyhnouti pouhým neplacením prvního pojistného, kdyby se přisoupiilo na názor dovolatelův, vždyť pak by byl vskutku vznik pojištění závislým pouze na pojištěnci a jeho libovůli, bude-li chtíti zaplatiti své pojistné. Před přijetím návrhu není tu smlouvy a nebylo by tu závazku ku placení pojistného. Po přijetí mohl by pojištěný vždy protáhnouti zaplacení pojistného, počátkem pojištění splatného přes třicet dní, by se svým závazkům vyhnul. Něco takového vkládati do smlouvy, příčí se tedy nejen účelu pojišťovacích podmínek, nýbrž i pravidlům poctivého právního styku. Výklad dovolatelův, že by mohla pojišťovna předejít zrušení smlouvy podáním žaloby ve lhůtě třicetidenní, nemá opory v podmínkách. Doslov čl. 4. a) podmínek stanoví zánik pojištění jako pouhý následek neplacení, bez ohledu na to, bylo-li o ně žalováno.

Čís. 6692.

Stavební ruch.

Právní povaha čekatelského poměru.

Výnos ministerstva sociální péče, jímž prohlásilo stavebnímu družstvu, že nemůže uznati určitou osobu za čkatele a že nesvolí k tomu, by byl domek převeden do jeho vlastnictví, jest vážným důvodem podle §u 54 (1) nařízení ze dne 19. července 1923, čís. 160 sb. z. a n., bránícím převodu vlastnického práva na čkatele.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1927, Rv I 1075/26.)